

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk:

2024-048088

Datum b&w-vergadering:

3 september 2024

Onderwerp:

Jongeren stimuleren om te stemmen bij gemeenteraadverkiezingen

Kennis nemen van:

beantwoording van de in de motie gestelde vragen

Status advies:

openbaar

Argument: (indien niet openbaar)

Portefeuillehouder:

Burgemeester Patricia Hoytink-Roubos

Betrokkenen bij voorstel extern:

Betrokkenen bij voorstel intern:

beleidsmedewerker jongerenparticipatie

Bijlagen:

- Motie 289 "Jongeren stimuleren om te stemmen bij gemeenteraadverkiezingen"
- brochure Kieskompas
- brochure MijnStem

Inleiding

Op 19 maart 2024 heeft u [de motie "Jongeren stimuleren om te stemmen bij gemeenteraadverkiezingen"](#) aangenomen. U heeft het college gevraagd om:

1. opties, ervaringen en resultaten in andere gemeenten met betrekking tot het stimuleren van jongeren om te stemmen te onderzoeken, inclusief het sturen van een persoonlijke uitnodiging om te stemmen van de burgemeester aan alle jongeren tussen 18 en 25 jaar;
2. mede op basis van de resultaten onder 1, inzichtelijk te maken wat de mogelijkheden en kosten zijn om in Overbetuwe de stemopkomst van jongeren bij gemeenteraadsverkiezingen verder te verhogen;
3. inzicht te geven in mogelijkheden en kosten van onderzoek naar de stemopkomst van jongeren tussen 18 en 25 jaar;
4. de raad voor behandeling van de begroting 2025 in najaar 2024 te informeren over de uitkomsten van bovenstaande punten.

In dit memo informeren wij u over de uitkomsten van onze verkenning. Tevens hebben wij de Agendacommissie verzocht een informatiebijeenkomst te agenderen op de Politieke Avond van 15 oktober a.s. Wij nemen dan graag de uitkomsten verder met u door en kunnen dan evt. vragen beantwoorden.

Samenvatting

1. Aan gemeenten in de regio is gevraagd welke opties zij de afgelopen jaren gebruikt hebben om de opkomst onder jongeren te verhogen. De bevroegde gemeenten in de omgeving benaderen jongeren niet specifiek, maar zijn dit wel van plan.
Op internet (o.a. [Jongeren naar de stembus lokken: hoe doe je dat? - Gemeente.nu](#)) staan voorbeelden. Helaas staat daar niet bij wat het effect van de diverse acties is geweest.
2. Uit onderzoeken is gebleken dat jongeren vooral **informatie** nodig hebben. "Jongeren weten vaak niet precies waar een bepaalde bestuurslaag besluiten over neemt en waar politieke partijen voor staan. Dat wordt door het invullen van een Stemwijzer duidelijker." Gebleken is dat zónder deze informatie niet veel resultaat bereikt wordt met enkel een oproep (zoals een brief).

Mogelijke maatregelen om de opkomst onder jongeren te bevorderen

Mogelijke maatregelen	Investering
Lespakketten aanbieden aan middelbare scholen incl. deelname van raadsleden en griffie. Dit doen we al sinds 2019 op de middelbare scholen in de gemeente.	Tijdsinvestering raadsleden en griffie
Gast van de raad Special Editie organiseren: in januari en februari extra edities speciaal voor jongeren	€ 500,- en tijdsinvestering raadsleden en griffie
Jongeren bevragen op locatie wat hen zou helpen of motiveren om te gaan stemmen. Bijvoorbeeld door studenten van de HAN	Reguliere stagevergoeding
Stemhulp ontwikkelen (zie bijlagen <i>Kieskompas</i> en <i>MijnStem</i>)	€ 8.000 - 11.000,- en tijdsinvestering raadsleden en griffie
Jongeren vooraf bevragen welke onderwerpen zij in de stemhulp willen laten voorkomen.	Nihil

Debatten organiseren voor jonge inwoners waarbij (kandidaat-) raadsleden met jongeren en elkaar in debat gaan over onderwerpen die leven onder de doelgroep	€ 500,- en tijdsinvestering raadsleden en griffie
Een verkiezings-escaperoom op het gemeentehuis (laten) ontwikkelen	€ 7.000,-
Verkiezingsparty organiseren met optreden van "De Kiesmannen"	€10.000,-
- Jongeren een separate brief sturen - Alle kiezers een begeleidende brief in de envelop bij de stempas sturen QR code toevoegen in de brief van het instructiefilmpje ProDemos	€ 3.500,- € 2.000,-
Enorme (150cm) rode potloden laten maken. Hier kunnen jongeren mee op de foto zodra ze gestemd hebben. Het kan ook vooraf als promotiemateriaal gebruikt worden door communicatie	€ 150,- per stuk (max € 2550,-)
Fysiek en/of digitaal fotoframe (laten) maken "ik heb gestemd!" (incl logo van Overbetuwe) dat jongeren in het stemlokaal voor hun social media kunnen gebruiken.	€ 50,- per stuk (max € 850,-)

Maatregelen op langere termijn

Afstemmen met elke nieuwe Kinderburgemeester of en hoe raadsleden actief kunnen aansluiten bij de doelen en activiteiten die elke KB stelt en welke hij/zij met zijn/haar leeftijdsgenoten bespreekt en doet.	Tijdsinvestering raadsleden
Een onderzoek laten uitvoeren (bijvoorbeeld door studenten van de HAN) naar politieke animo door kinderen uit groep 8 over dit onderwerp langjarig te blijven onderzoeken tot ze 18 /19 jaar zijn. Welke factoren hebben invloed op het wel/niet willen gaan stemmen?	Reguliere stagevergoeding

3. IPSOS voert bij elke verkiezing in opdracht van de NOS een Kiezersonderzoek uit:
Hieronder staan de opkomstpercentages van de afgelopen 3 verkiezingen:

Europees Parlement 2024:

Opkomst totaal : 46%
Opkomst jongeren 18-24 jaar : 42% (- 4%)

Tweede Kamer 2023

Opkomst totaal : 78%
Opkomst jongeren 18-24 jaar : 73% (- 5%)

Gemeenteraad 2022

Opkomst totaal : 50%

Opkomst jongeren 18-24 jaar : 43% (- 7%)

Het is niet mogelijk om nu nog te onderzoeken hoeveel jongeren in Overbetuwe bij de laatste verkiezingen gestemd hebben. Deze gegevens worden niet vastgelegd op de stembureaus: dit is ook niet toegestaan ivm het stemgeheim.

Het is wel mogelijk om bij de eerstvolgende verkiezingen een exitpoll te organiseren waarbij kiezers achteraf gevraagd wordt of ze willen deelnemen aan een onderzoek.

De kosten hiervoor bedragen ten minste € 10.000,- .

Consequenties

Financieel: De kosten zijn uiteraard afhankelijk welke keuzes gemaakt gaan worden.

Hier is momenteel geen budget voor.

Maatregelen die direct verbonden zijn aan de verkiezingen (zoals de brief van de burgemeester, de stemhulp, rode potloden en frame) zouden uit het verkiezingsbudget moeten komen. Dit zal dan opgehoogd moeten worden met 15.000 euro.

Voorlichtende maatregelen en -activiteiten op langere termijn zouden vanuit het budget van jongerenparticipatie kunnen worden betaald. In 2024 e.v. zijn echter geen extra middelen meer begroot voor jongerenparticipatie.

Communicatie

Nog niet van toepassing op dit moment.

Behandelend adviseur voor technische vragen Babs Wiebe, tel.: 0481-362 243, e-mail: b.wiebe@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester,

N.M.P. van Hooy

R.P. Hoytink-Roubos